

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Природничо-географічний факультет

Кафедра загальної та регіональної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан природничо-географічного
факультету

Л.П. Міронець

вересня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика навчання географії

галузь знань: 01 Освіта

спеціальність: 014 Середня освіта (Географія)

освітньо-професійна програма: Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини)

мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною
комісією природничо-географічного
факультету

«31» серпня 2021 р.

Голова _____

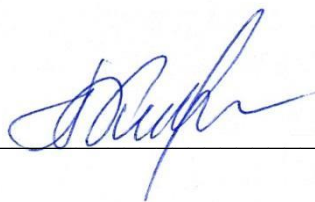
(Міронець Л.П., к.пед.н, доцент)

Розробник: Корнус Олеся Григорівна кандидат географічних наук, доцент,
завідувач кафедри загальної та регіональної географії

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри загальної та регіональної
географії

Протокол № 1 від “ 30 ” серпня 2021 р.

Завідувач кафедри
загальної та регіональної географії
Корнус О. Г., к.г.н., доцент

---

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 9	бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
3-4-й		-й	
Семестр			
6-7-й		-й	
Лекції			
6 семестр – 26 год. 7 семестр – 28 год.		год.	
Практичні, семінарські			
год.		год.	
Лабораторні			
6 семестр – 28 год. 7 семестр – 26 год.		год.	
Самостійна робота			
6 семестр – 64 год. 7 семестр – 94 год.		год.	
Консультації:			
4 год.		год.	
Вид контролю: залік (6 семестр), іспит (7 семестр)			
Загальна кількість годин – 270 6 семестр – 120 год. 7 семестр – 150 год.			

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни полягає в системно-аналізуючому вивченні основ шкільної географії та методики її викладання, на базі якого формується професійність самостійного мислення майбутніх вчителів географії.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні оволодіти наступними програмними компетентностями:

Здатність до пошуку інформації, її аналізу та критичного оцінювання (ЗК 3).

Здатність до самовдосконалення та саморозвитку (ЗК 6).

Здатність вільно спілкуватися державною мовою (усно та письмово) та використовувати знання іноземної мови в освітній діяльності (ЗК 7).

Здатність формулювати задачу, використовувати необхідну інформацію та методологію для її вирішення і досягнення обґрунтованого висновку (ЗК 8).

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями впродовж життя (ЗК 10).

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 11).

Здатність користуватися поняттями, законами, концепціями, вченнями і теоріями навчальних дисциплін, які забезпечують формування професійних компетентностей майбутніх фахівців (ПК 1).

Здатність розкривати загальну структуру географічних та біологічних наук на основі взаємозв'язку основних учень про фундаментальні основи різних парадигм природничої та суспільної географії, знати основні географічні і біологічні теорії та закони, історії розвитку географічних досліджень та ідей для з'ясування географічних особливостей природи Землі, розміщення населення і господарства (ПК 2).

Здатність будувати відповідні моделі природних та суспільних географічних явищ, досліджувати їх для отримання нових висновків та поглиблення розуміння особливостей функціонування природних та територіально-виробничих комплексів з використанням сучасних геоінформаційних технологій та картографічного моделювання (ПК 4).

Здатність орієнтуватися у світовому та національному освітньо-науковому просторі у контексті необхідного постійного розширення знань з різних галузей наук для підвищення професійної майстерності (ПК 5).

Здатність до виконання посадових обов'язків вчителя географії, біології та здоров'я людини, володіння педагогічним тактом і високими моральними якостями, здатність застосовувати сучасні методики і освітні технології, в тому числі геоінформаційні, з метою забезпечення якості освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти (ПК 7).

Здатність формувати в учнів предметні (спеціальні) компетентності з географії і біології та здоров'я людини і реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній та позашкільній діяльності (ПК 11).

Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з географії й біології та здоров'я людини (ПК 12).

Здатність комунікувати з колегами у галузі географії, біології та здоров'я людини і методики їх навчання щодо наукових та освітніх досягнень як на загальному рівні, так і на рівні спеціалістів, здатність робити усні та письмові звіти, обговорювати наукові теми рідною та англійською мовою (ПК 13).

Здатність здійснювати виховання на уроках і позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід в процесі соціалізації учнів та формування їхньої культури (ПК 14).

Здатність вивчати психоло-педагогічні особливості засвоєння учнями, у т.ч. з особливими потребами, навчальної інформації з метою діагностики, прогнозу ефективності та корекції освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (ПК 16).

Здатність забезпечувати охорону життя і здоров'я учнів у навчально-виховному процесі та позаурочній діяльності (ПК 17).

3. Передумови для вивчення дисципліни

Перед вивченням навчальної дисципліни студенти мають оволодіти знаннями з педагогіки, психології, циклу навчальних дисциплін фізичної та соціально-економічної географії, геоєкології, краєзнавства. Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С.Макаренка.

4. Результати навчання за дисципліною

Знання	<p>ПРЗ 1.</p> <p>ПРЗ 2.</p> <p>ПРЗ 3.</p> <p>ПРЗ 4.</p> <p>ПРЗ 5.</p> <p>ПРЗ 7.</p> <p>ПРЗ 8.</p> <p>ПРЗ 11.</p>	<p>Знає та розуміє факти і події історичного минулого та сьогодення українського народу. Визначає знання взаємозв'язку науки з філософією та освітою, сутності філософії освіти та перспективи її розвитку.</p> <p>Знає та розуміє основні концепції, теорії та загальну структуру географічних, біологічних, педагогічних та психологічних наук.</p> <p>Показує знання основ усного та писемного професійного спілкування, норм сучасної української літературної мови та іноземної мови щодо професійного спілкування, основ ділового етикету. Знає та розуміє словотворчий мінімум відповідної іноземної мови, граматичного мінімуму (морфологія, синтаксис) та лексичного мінімуму відповідної галузі науки і розмовних тем.</p> <p>Демонструє знання та розуміння на базовому рівні можливостей використання апаратної і програмної складових інформаційної системи, ПІС-технологій в географічних, біологічних, педагогічних та психологічних науках.</p> <p>Демонструє знання етапів та сучасних методів наукового дослідження в географії, біології та здоров'я людини і методиці їх навчання, системи та сутності основних понять та термінів. Розуміє основні методології проведення наукових досліджень.</p> <p>Показує знання та розуміння техніко-економічних особливостей основних галузей промисловості та їх основних технологічних схем виробничих процесів. Називає значення категорії «господарство» та співвідношення його з поняттям «економіка», періоди розвитку світового господарства, провідні риси сучасного етапу розвитку світового господарства.</p> <p>Показує знання концептуальних основ інноваційних методів, педагогічних технологій, демонструє знання й розуміння методики підготовки і проведення різних типів уроків, самостійної і дослідної роботи та сучасної системи оцінювання знань учнів. Знає психолого-педагогічні аспекти навчання і виховання учнів закладу загальної середньої освіти та теоретичні основи процесів навчання, виховання і розвитку особистості учнів закладу загальної середньої освіти.</p> <p>Показує знання та розуміння різноманітних способів і засобів створення картографічного зображення. Демонструє знання основних прийомів аналізу та використання картографічних творів.</p>
--------	--	--

<p style="text-align: center;">Уміння</p>	<p style="text-align: center;">ПРУ 2. ПРУ 3. ПРУ 4. ПРУ 6. ПРУ 8. ПРУ 10.</p>	<p>Володіє основами професійної культури, здатний до підготовки та редагування текстів професійного змісту державною мовою, а також володіє іноземною мовою на рівні, необхідному для роботи з науково-методичною літературою. Створює документи та професійні тексти відповідно до норм української мови.</p> <p>Уміє самостійно проводити уроки та застосовує методи, прийоми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів; планує структуру, зміст, процес організації уроків географії і біології та здоров'я людини із застосуванням новітніх технологій навчання.</p> <p>Організовує та проводить різні види досліджень навчального та наукового характеру. Висвітлює результати науково-теоретичних і дослідницьких пошуків у курсових, кваліфікаційних роботах та проявах наукової творчості.</p> <p>Використовує принципи, підходи, методи дослідження при вивченні географічних процесів та об'єктів. Уміє застосовувати комплексний підхід до вивчення взаємопов'язаних явищ і процесів природно-суспільної взаємодії.</p> <p>Планує, проектує і укладає тематичні карти. Застосовує різноманітні методи і способи аналізу інформації за картами, картографічними творами в освітній діяльності. Аналізує й порівнює зміст різноманітних картографічних творів.</p> <p>Володіє інформаційно-комунікаційними технологіями навчання. Аналізує текстові та числові дані в середовищі табличного процесора. Розробляє і представляє презентаційні матеріали в середовищі редактора презентацій. Застосовує доступні мережеві ресурси для пошуку і аналізу інформації.</p>
<p style="text-align: center;">Комунікація:</p>	<p style="text-align: center;">ПРК 1. ПРК 2.</p>	<p>Організовує співпрацю учнів і вихованців та ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях), визначає оптимальні шляхи організації учнівського колективу в різних видах діяльності.</p> <p>Розуміє значення культури як форми людського існування, цінує різноманіття та мультикультурність світу і керується у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.</p>
<p style="text-align: center;">Автономія і відповідальність:</p>	<p style="text-align: center;">ПРА 1. ПРА 2.</p>	<p>Уміє вчитися упродовж життя і вдосконалює з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетентності.</p> <p>Уміє створювати рівноправне і справедливе освітнє середовище.</p>

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал з методики навчання географії; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Прогнозує і передбачає подальший хід явища, описує можливі наслідки, результати, що впливають з наявних даних. на основі проблемної ситуації, виділяє проблему, конструє гіпотези і перевіряє їх. При цьому студент не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних робіт, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом навчальної дисципліни.
82-89	твердо знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його; який не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
74-81	знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозміненій, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій.
64-73	має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.
60-63	самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії.
35-59	не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом економічної та соціальної географії; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
1-34	має загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

**Розподіл балів, які отримують студенти
Для заліку**

Поточний контроль																Разом	Сума
РОЗДІЛ 1												РОЗДІЛ 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	60	100
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	5	5	5	5	5	5		
Контроль самостійної роботи																40	
2	6	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	4	2		

Для екзамену

Поточний контроль												Разом	Сума	Підсумковий (екз.)	Загальна сума
РОЗДІЛ 3															
T20	T21	T22	T23	T24	T25	T26	T27	T28	T29	T30	50	75	25	100	
5	5	5	5	5	5	5	5	5	2	3					
Контроль самостійної роботи												25			
2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	2					

Згідно Положення «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка» від 27.04.2020 р., можливе зарахування результатів навчання з окремої теми/тем, розділу, індивідуального завдання (контрольної роботи) чи дисципліни в цілому, здобутих за цими видами освіти. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно переліку компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний та підсумковий контроль проводяться відповідно до вимог Положення «Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу», затвердженого вченою Радою СумДПУ ім. А.С.Макаренка (протокол №7 від 23.02.2015).

Засобами оцінювання та формами оцінювання є: усне та письмове опитування, тестування, індивідуальне навчально-дослідне завдання, результати виконання

практичних та розрахунково-графічних робіт, залік, іспит. Оцінювання знань, навичок студентів враховує всі види занять, які передбачені програмою навчальної дисципліни. Загальна оцінка з дисципліни складається з поточних оцінок, які студент отримує під час практичних занять, виконання завдань самостійної роботи, контрольних робіт.

7. Програма навчальної дисципліни

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні засади методики навчання географії. Засоби навчання географії та контроль навчальних досягнень учнів

Тема 1.1. Методика географії як наука. Предмет, завдання та об'єкт методики навчання географії. Зв'язок методики навчання географії в школі з іншими науками. Історія розвитку методики навчання географії

Тема 1.2. Структура і зміст сучасного курсу географії. Компоненти змісту шкільної географії. Методи науково-педагогічних досліджень у шкільній географії. Склад навчально-методичного комплексу з географії. Концепція Нової української школи. Ключові компетентності і предметні географічні компетентності.

Тема 1.3. Принципи навчання географії.

Тема 1.4. Поняття про методи навчання як дидактичну категорію та їх класифікація. Група методів навчання за навчально-пізнавальною діяльністю. Група методів навчання за джерелами знань. Вимоги до вибору методів навчання.

Тема 1.5. Засоби навчання і робота з ними. Дидактичні цілі використання засобів наочності. Загальні вимоги до методики використання засобів наочності на уроках географії. Види засобів наочності, які використовуються у процесі навчання географії в школі та методика роботи з ними. Кабінет географії. Географічний майданчик.

Тема 1.6. Методика роботи з підручниками. Види роботи з підручником. Загальні методичні вимоги до роботи з підручником.

Тема 1.7. Методи роботи з географічною картою. Види навчальних карт. Вимоги до учнів в знанні карти і умінні її читати. Підведення учнів до розуміння географічної карти. Навчання читанню географічної карти і прийоми роботи з нею. Робота із спеціальними картами підручника і атласу. Зіставлення географічних карт. Вивчення по карті географічної номенклатури. Викреслювання картосхем на класній дошці. Робота з контурними картами. Глобуси, їх значення і використання у викладанні географії. Використання електронних атласів.

Тема 1.8. Використання графічно-знакових географічних навчальних моделей. Робота зі статистичними показниками. Методичні особливості роботи з цифровим матеріалом. Робота з типовими планами.

Тема 1.9. Географічні картини і методи роботи з ними. Навчальні кінофільми і методи роботи з ними. Демонстрація колекцій і моделей. Досліди в навчанні географії. Географічне спостереження.

Тема 1.10. Інформаційно-комунікаційні технології в методиці навчання географії. Дидактичні можливості інформаційно-комунікаційних технологій. Можливості використання інтерактивної дошки на уроках географії. Використання інтерактивних сервісів на уроках географії.

Тема 1.11. Методи контролю, перевірки й оцінки предметно-географічних компетентностей учнів. Функції контролю, перевірки і оцінки предметно-географічних компетентностей учнів. Поточна перевірка знань. Періодичний (тематичний) контроль. Підсумковий контроль. Контрольні роботи. Оцінювання предметно-географічних компетентностей учнів. Методи усного контролю. Письмовий контроль. Тестовий контроль. Перевірочні роботи. Індивідуальні картки-завдання. Компетентнісно-орієнтовані завдання з географії.

Розділ 2. Форми організації навчання географії

Тема 2.1. Урок – основна форма проведення навчання географії. Класно-урочна система. Вимоги до уроку географії. Складання календарного плану роботи. Підготовка вчителя до уроку та його планування.

Тема 2.2. Типи уроків. Нетрадиційні типи уроків. Елементи уроку. Форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроці. Домашня робота з географії.

Розділ 3. Методика навчання окремих курсів географії у школі

Тема 3.1. Методика навчання курсу «Загальна географія» – 6 клас. Мета і завдання курсу. Основний зміст. Методичні особливості курсу.

Тема 3.2. Методика навчання курсу «Географія материків і океанів». Мета і завдання курсу. Структура курсу. Методичні особливості курсу.

Тема 3.3. Методика навчання шкільного курсу «Україна у світі: природа, населення». Мета і завдання курсу. Основний зміст. Методичні особливості курсу.

Тема 3.4. Методика навчання шкільного курсу «Україна і світове господарство». Мета і завдання курсу. Основний зміст. Методичні особливості курсу.

Тема 3.5. Методика навчання шкільного курсу «Географія: регіони та країни» (10 клас) Основний зміст. Методичні особливості курсу.

Тема 3.6. Методика навчання шкільного курсу «Географічний простір Землі» (11 клас). Основний зміст. Методичні особливості курсу.

Розділ 4. Методичні особливості організації позакласної роботи з географії

Тема 4.1. Позакласна робота з географії. Форми позакласної роботи. Методи позакласної роботи. Основні форми позакласної роботи з географії. Методика організації і проведення географічного гуртку в школі. Факультативи. Наукові товариства. Географічні клуби. Географічне товариство. Шкільні музеї. Навчальні екскурсії з географії. Організація фенологічних спостережень.

Тема 4.2. Географічне краєзнавство в школі. Освітньо-виховне значення географічного краєзнавства в школі. Система географічного краєзнавства в школі. Зміст і обсяг краєзнавчих даних в шкільних курсах географії. Значення краєзнавчого принципу у викладанні географії.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	Усього	Денна форма					Заочна форма				
		у тому числі					у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.	Усього	Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.
РОЗДІЛ І. Теоретичні засади методики навчання географії. Засоби навчання географії та контроль навчальних досягнень учнів											
Тема 1. Методика географії як наука. Предмет і завдання методики географії. Структура і зміст сучасного курсу географії.	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-
Тема 2. Концепція Нової української школи. Формування та розвиток ключових та предметних компетентностей учнів при вивченні географії.	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-
Тема 3. Принципи навчання географії.	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-
Тема 4. Класифікація методів навчання географії. Класифікація методів	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-

навчання за навчально-пізнавальною діяльністю.												
Тема 5. Класифікація методів навчання за джерелами знань.	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Засоби навчання і робота з ними. Кабінет географії та географічний майданчик в школі.	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Методика роботи з підручниками.	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Методика роботи з географічними картами.	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 9. Використання графічно-знакових географічних навчальних моделей. Робота зі статистичними показниками.	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 10. Методика використання географічних картин, навчальних кінофільмів, колекцій і моделей, дослідів на уроках географії.	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 11. Інформаційно-комунікаційні технології в методиці навчання географії.	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 12. Методи контролю, перевірки й оцінки предметно-географічних компетентностей учнів.	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
<i>Разом за розділом 1</i>	82	24	24			34	-	-	-	-	-	-
РОЗДІЛ II. Форми організації навчального процесу географії												
Тема 13. Календарно-тематичне та поурочне планування.	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 14. Урок – основна форма навчання географії.	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 15. Типи уроків.	26	6	6	-	-	14	-	-	-	-	-	-
Тема 16. Нетрадиційні типи уроків.	20	6	4	-	-	10	-	-	-	-	-	-
<i>Разом за розділом 2</i>	68	16	14	-	2	36	-	-	-	-	-	-
РОЗДІЛ III. Методика навчання окремих курсів географії у школі												
Тема 17. Методика навчання шкільного курсу «Загальна географія» (6 клас).	14	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 18. Методика навчання шкільного курсу «Географія материків і океанів» (7 клас).	14	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 19. Методика навчання шкільного курсу «Україна у світі: природа, населення» (8 клас).	14	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 20. Методика навчання шкільного курсу «Україна і світове господарство» (9 клас).	14	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 21. Методика навчання шкільного курсу «Географія: регіони та країни» (10 клас).	13	1	2	-	-	10						
Тема 22. Методика навчання шкільного курсу «Географічний простір Землі» (11	11	1	2	-	-	8						

клас).												
<i>Разом за розділом 3</i>	80	10	12	-	-	58	-	-	-	-	-	-
РОЗДІЛ IV. Методичні особливості організації позакласної роботи з географії												
Тема 23. Позакласна робота з географії.	19	2	2	-	-	15	-	-	-	-	-	-
Тема 24. Географічне краєзнавство в школі.	19	2	2	-	-	15	-	-	-	-	-	-
<i>Разом за розділом 4</i>	40	4	4	-	2	30	-	-	-	-	-	-
Усього годин	270	54	54	-	4	158	-	-	-	-	-	-

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Предмет та завдання курсу. Зміст і структура шкільного курсу географії.	2	
2.	Методика формування в учнів предметно-географічних компетентностей	2	
3.	Принципи навчання географії	2	
4.	Методи навчання географії.	2	
5.	Словесні методичні прийоми навчання	2	
6.	Проблемне навчання географії	2	
7.	Засоби навчання і робота з ними	2	
8.	Прийоми роботи з шкільними підручниками з географії	2	
9.	Прийоми роботи з географічними та контурними картами	2	
10.	Проектування та застосування графічно-знакових географічних навчальних моделей	2	
11.	Використання інтерактивних сервісів на уроках географії	2	
12.	Контроль та корекція навчальних предметно-географічних компетентностей учнів	2	
13.	Тестування на уроках географії	2	
14.	Планування навчальної діяльності	2	
15.	Типи уроків географії.	2	
16.	Розробка уроку формування та застосування вмінь і навичок.	2	
17.	Розробка уроку поширення, поглиблення та систематизації знань	2	
18.	Розробка комбінованого уроку	2	
19.	Нетрадиційні форми організації уроку географії. Ділові ігри	2	
20.	Методика навчання шкільного курсу “Загальна географія” (6 клас)	2	
21.	Методика навчання шкільного курсу «Географія материків і океанів» (7 клас).	2	
22.	Методика навчання шкільного курсу «Україна у світі: природа, населення» (8 клас).	2	
23.	Методика навчання шкільного курсу «Україна і світове господарство» (9 клас).	2	
24.	Методика навчання шкільного курсу «Географія: регіони та країни» (10 клас).	2	

25.	Методика навчання шкільного курсу «Географічний простір Землі» (11 клас).	2	
26.	Позакласна робота з географії	2	
27.	Географічне краєзнавство	2	
	Всього	54	-

Теми лабораторних занять

Виконання лабораторних робіт даною робочою програмою не передбачено.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Бенедюк В. В. Методика навчання географії: Методичні матеріали. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2016. 56 с.
2. Бенедюк В. В. Методика підготовки студентів вищої школи до педпрактики та її організація: Методичні матеріали. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2016. 28 с.
3. Вішнікіна Л. П. Компетентісне навчання географії в основній школі: монографія. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2017. 407 с.
4. Євтушевська Т. С. Компетентнісний підхід під час викладання географії // Географія. 2016. № 1 – 2 (293 – 294). С. 2 – 16.
5. Зубрицька Т. Ф. Сигнальні загадки як прийом розвитку критичного мислення // Географія. 2016. № 19 – 20 (311 – 312). С. 17 – 19.
6. Касіяник І.П., Мисько В.З. Методика навчання географії (теоретичний аспект). Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута»», 2017. 214 с.
7. Малая О. І. Розвиток пізнавальної компетентності учнів як один із засобів формування успішної особистості // Географія. 2017. № 5 – 6 (321 – 322). С. 10 – 14.
8. Назаренко Т. Г. Методика навчання географії України в загальноосвітніх навчальних закладах (особливості навчання). Х.: ВГ «Основа», 2016. 112 с.
9. Самойленко В.М., Топузов О.М., Вішнікіна Л.П., Діброва І.О. Викладання дидактики географії : Навчальний посібник. К.: ДП"Прінт Сервіс", 2016. 240 с. http://www.geo.univ.kiev.ua/images/doc_file/navch_lit/Samoylenko_Tupuzov.pdf
10. Свиридова О. І. Сучасні прийоми педагогічної техніки на уроках географії // Географія. 2017. № 9 – 10 (325 – 326). С. 7 – 13.

Додаткові:

1. Бенедюк В. В. Основи викладання географії: Методичні розробки практичних робіт. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2010. 59 с.
2. Практикум по методике обучения географии : учеб. пособие для студ. вузов / В.Д. Сухоруков, Д. П.Финаров, Н.О.Верещагина, Т.В. Вилейто. М. : Издательский центр «Академия», 2010. 144 с.
3. Самойленко В. М., Вішнікіна Л. П. Створення та застосування тестів у навчанні географії // Педагогіка вищої та середньої школи: Збірник наукових праць. Випуск 32. Кривий Ріг. 2011. С. 15–29.
4. Самойленко В.М., Вішнікіна Л.П., Япринець Т.С. Методика навчання географії : Навчальний посібник-практикум. Полтава: ПП Шевченко, 2014. 190 с.
5. Статті в методичних журналах “Географія і основи економіки в школі”, “Рідна школа”, “Географія в школі”.
6. Топузов О. М. Педагогічні технології як основа творчої діяльності вчителя географії / О. М. Топузов, Л. П. Вішнікіна // Педагогічний альманах: Збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: РПО, 2011. Випуск 10. С. 52–57. 5.
7. Топузов О.М., Самойленко В.М., Вішнікіна Л.П. Загальна методика навчання географії: Підручник [з грифом МОНМС України]. К.: ДНВП «Картографія», 2012. 512 с.

Інформаційні ресурси

1. Освітній портал // www.osvita.ua
2. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України // www.mon.gov.ua
3. Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (закон);
4. <http://mgov.ua/activity/education/reforma-osviti/klyuchovi-noveli-zakonu-ukrayini-pro-osvitu.html> (презентація)
5. Концепція нової української школи. <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Самойленко В.М., Топузов О.М., Вішнікіна Л.П., Діброва І.О. Викладання дидактики географії : Навчальний посібник. К.: ДП "Прінт Сервіс", 2016. 240 с.
http://www.geo.univ.kiev.ua/images/doc_file/navch_lit/Samojlenko_Tupuzov.pdf
2. Самойленко В.М., Топузов О.М., Вішнікіна Л.П., Діброва І.О. Дидактика географії : монографія (електронна версія). К.: Ніка-Центр, 2013. CD (40 Мб). 570 с.
http://www.geo.univ.kiev.ua/images/doc_file/navch_lit/Samojlenko_dydaktyka.pdf
3. Топузов О.М., Самойленко В.М., Вішнікіна Л.П. Загальна методика навчання географії: Підручник [з грифом МОНМС України]. К.: ДНВП «Картографія», 2012. 512 с.
4. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Географія, 6 – 11 класи.
5. Відеоматеріали по темам курсу.